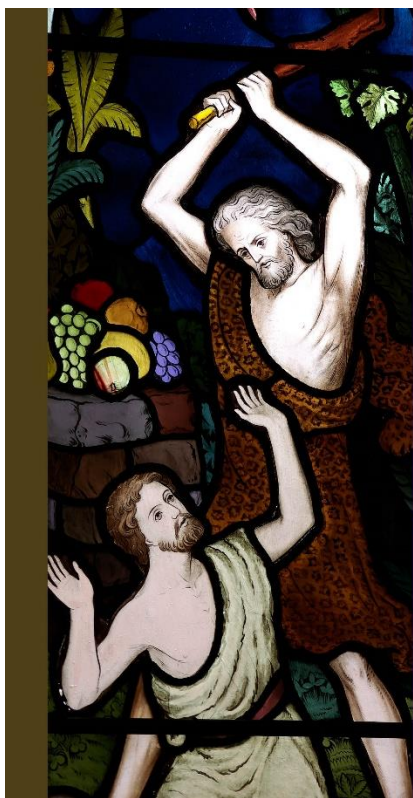

Bijlage bij het hoorcollege *Het kwaad*

HET KWAAD

EEN HOORCOLLEGE OVER
HET KWAAD IN RELIGIE,
FILOSOFIE EN LITERATUUR

door Jaap Goedegebuure

Inhoudsopgave

[Biografie Jaap Goedegebuure](#)

[Bob Kommer Studio's](#)

[Gedichten Gerrit Achterberg](#)

[Afbeeldingen](#)

[Behandelde literatuur](#)

[Aanbevolen literatuur](#)

[Colofon](#)

Jaap Goedegebuure

Jaap Goedegebuure is emeritus-hoogleraar Nederlandse letterkunde. Hij studeerde Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit Leiden en algemene literatuurwetenschap aan de Universiteit Utrecht. Hij promoveerde in 1981 in Leiden bij H.A. Gomperts op het werk van de dichter Hendrik Marsman met het proefschrift *Op zoek naar een bezielde verband*. Van 1981 tot 1998 was hij literatuurcriticus bij het opinieweekblad Haagse Post, later HP/De Tijd, totdat hij werd opgevolgd door columnist Max Pam. Goedegebuure was van 1986 tot 2005 hoogleraar aan de Universiteit van Tilburg. Daarnaast gaf hij van 2003 tot 2006 colleges aan de Radboud Universiteit te Nijmegen als bijzonder hoogleraar monumentaal literair erfgoed. In 2005 volgde hij Ton Anbeek op als hoogleraar moderne Nederlandse letterkunde aan de Universiteit Leiden. In 2012 ging hij met emeritaat. Hij toont zich een bewonderaar van het werk van onder anderen Gerard Reve, W.F. Hermans, Hugo Claus, Menno ter Braak, Frans Kellendonk en E. du Perron. In 1999 publiceerde hij *Zee, berg, rivier, de biografie van Hendrik Marsman*. © Foto spreker Koos Breukel.

Opgenomen i.s.m. Bob Kommer Studio's

Bob Kommer Studio's, opgericht in 1952, is één van de oudste geluidsstudio's van Nederland. Naast het verzorgen van geluid voor diverse natuur- en animatiefilms, doet Bob Kommer Studio's al meer dan 20 jaar het 6-kanaals surround geluid van Omniversum en andere IMAX-theaters in Europa. De studio wordt ook gebruikt voor o.a. het inspreken van luisterboeken en het opnemen van hoorcolleges.

Kijk voor meer informatie op www.bobkommer.com

Gedichten Gerrit Achtenberg

Angriff

Eenheden van den dood
staan in mijn bloed gereed
om u te overvallen,
bij millioengetallen;
nu gij het water zijt,
kruid, wind, land;
en in de sterren brandt
met witte kwetsbaarheid;
nu gij uw eeuwigheid
tegen mijn ogen legt;
soldaten van den tijd:
vecht.
Huurlingen van het lot:
legt aan op God.

Verzoendag

Het heilige gebeurt. Ik heb geraakt
grenzen van God en mens en dier.
Voorhangsel scheurt. Het heilige is hier.
Het heilige der heiligen ontwaakt.

Ik word geheel met u gelijk gemaakt.
Leven en dood staan niet meer op een kier.
De wanden draaien open van de vier
hemelgewesten. Gij zijt losgehaakt

van het papier, dat u gebonden hield
aan lettertekens, die tesamen stonden
om wat zij wisselend van u bevonden;

spel door zichzelf ritselend beziend
tot zoveel vuur, dat er geen vezel blijft
tussen wat is en wat er over schrijft.

Afbeeldingen

Het Isenheimer altaar van Matthias Grünewald (geschilderd in de periode 1512 – 1515)

Minotauris en slapende vrouw door Pablo Picasso (geschilderd in 1933)

Behandelde literatuur

Fjodor Dostojevski, *Misdaad en straf*, Van Oorschot, 2019

Fjodor Dostojevski, *De gebroeders Karamazov*, Van Oorschot, 2020

Fjodor Dostojevski, *Duivels*, Athenaeum - Polak & Van Genneep, 2017

Friedrich Nietzsche, *Vorbij goed en kwaad*, Arbeiderspers, 2004

Friedrich Nietzsche, *Genealogie van de moraal*, Arbeiderspers, 2005

Voltaire, *Candide*, Van Oorschot, 2017

Samuel Richardson, *Pamela or Virtue Rewarded*, Oxford University Press, 2008

Byron, *Cain*, Copyright Group Ltd, 2015

Byron, *Don Juan*, Penguin, 2005

Charles Baudelaire, *De bloemen van het kwaad*, Prometheus, 2021

Edgar Allan Poe, *The Black Cat*, Independently Published, 2020

J.-K. Huysmans, *Uit de diepte*, Singel Uitgevers [niet meer leverbaar]

Oscar Wilde, *The Picture of Dorian Gray*, Alma Books Ltd, 2014

Louis Couperus, *Noodlot*, Lalito, 2017

Louis Couperus, *De berg van licht*, Astoria Uitgeverij, 2020

Jacob Israël de Haan, *Pijpelijntjes*, Astoria Uitgeverij, 2014

Jacob Israël de Haan, *Pathologieën*,

https://www.dbnl.org/tekst/haan008gvan01_01/haan008gvan01_01_0021.php

Franz Kafka, *Het proces*, Athenaeum 2020

Franz Kafka, *De gedaanteverwisseling*, Astoria Uitgeverij, 2017

André Gide, *De kelders van het Vaticaan*,

Albert Camus, *De vreemdeling*, De Bezige Bij, 2019

Albert Camus, *De pest*, De Bezige Bij, 2019

Jean-Paul Sartre, *De muur*, De Bezige Bij, 2005

Jean-Paul Sartre, *Walging*, Athenaeum, 2020

Jean-Paul Sartre, *Vuile handen*, De Bezige Bij, 1990

Gerrit Achterberg, *Verzamelde gedichten*, Querido, 2003 [alleen tweedehands]

Gerard Reve, *De avonden*, De Bezige Bij, 2017

Gerard Reve, *De laatste jaren van mijn grootvader*, De Bezige Bij, 2007 [alleen tweedehands]

Gerard Reve, *In God we trust* [niet leverbaar]

Gerard Reve, *Moeder en Zoon*, Veen, L.J., 2003 [in *Verzameld werk Reve*]

W.F. Hermans, *De tranen der acacia's*, Uitgeverij van Oorschot, 2018

W.F. Hermans, *Het behouden huis*, De Bezige Bij, 2019

W.F. Hermans, *De donkere kamer van Damokles*, Uitgeverij van Oorschot, 2016

W.F. Hermans, *Herinneringen van een engelbewaarder*, De Bezige Bij, 2009

Harry Mulisch, *Het stenen bruidsbed*, De Bezige Bij, 2013

Harry Mulisch, *De toekomst van gisteren*, De Bezige Bij, 1972 [alleen tweedehands]

Harry Mulisch, *De aanslag*, De Bezige Bij, 2017

Harry Mulisch, *Siegfried*, De Bezige Bij, 2010

Thomas Rosenboom, *De mensen thuis*, Wegener Dagbladen, 2005

Thomas Rosenboom, *Vriend van verdienste*, De Volkskrant, 2011

Thomas Rosenboom, *Gewassen vlees*, Querido, 2009

Arnon Grunberg, *Gstaad*, Nijgh & van Ditmar, 2013

Arnon Grunberg, *De joodse messias*, Lebowski, 2019

Manon Uphoff, *Vallen is als vliegen*, Querido, 2020

Oek de Jong, *Hokwerda's kind*, Atlas Contact, 2019

Oek de Jong, *Zwarte schuur*, Atlas Contact, 2019

Aanbevolen literatuur

Georges Bataille, *De erotiek*, Amsterdam, Arena, 1993.

Yra van Dijk, *Afgrond zonder vangnet; liefde en geweld in het werk van Arnon Grunberg*, Amsterdam, Nijgh en Van Ditmar, 2018.

Jaap Goedegebuure, *Decadentie en literatuur*, Amsterdam, De Arbeiderspers, 1987.

Jaap Goedegebuure, *Nederlandse schrijvers en religie 1960-2010*, Nijmegen, Vantilt, 2010.

Jaap Goedegebuure, *Wit licht; poëzie en mystiek in de Nederlandse literatuur van 1890 tot nu*, Nijmegen, Vantilt, 2015.

Arnold Heumakers, *Schoten in de concertzaal; over literatuur, politiek en het Kwaad*, Amsterdam, Querido, 1993.

Mario Praz, *Lust, dood en duivel in de literatuur van de Romantiek*, Amsterdam, Agon, 1990.

Rüdiger Safranski, *Het Kwaad; het drama van de vrijheid*, Amsterdam, Atlas, 1998.

Joachim von der Thüsen, *Het verlangen naar huivering; het sublieme, het wrede en het unheimliche*, Amsterdam, Querido, 1997.

Rob Wiche (red.), *Des duivels; het Kwaad in religieuze en spirituele tradities*, Leuven-Voorburg, Acco, 2005.

Colofon

Home Academy geeft hoorcolleges uit voor thuis en onderweg. Direct te downloaden of onbeperkt te beluisteren in de Home Academy Club. Interessante onderwerpen, van geschiedenis tot natuurwetenschappen, voorgedragen door boeiende sprekers. Zo kan je kennis opdoen in de auto, in de trein, op de fiets of thuis op de bank. Download de Home Academy app voor het beluisteren van onze hoorcolleges op een mobiel of tablet.

Kijk verder op www.home-academy.nl

Uitgave Home Academy Publishers
Middelblok 81
2831 BK Gouderak
Tel: 0182 – 370001
E-mail: info@home-academy.nl

Opname Bob Kommer (Den Haag, voorjaar 2021)
Stem Inleiding F.C. van Nispen tot Sevenaer
Muziek Intro Cok Verweij
Mastering Frits de Bruijn
Vormgeving Floor Plikaar

© Hoorcollege Copyright 2021 Home Academy Publishers B.V.
ISBN 978 90 8530 219 3
NUR 619, 77, 78

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, uitgeleend, verhuurd, uitgezonden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door (foto)kopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijk toestemming van de uitgever.